

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2018
8. volební období

104.

USNESENÍ
výboru pro evropské záležitosti
z 13. schůze
ze dne 6. června 2018

ke sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě – Druhá výroční zpráva o nástroji pro uprchlíky v Turecku /kód dokumentu 7181/18, KOM(2018) 91 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR po vyslechnutí informace zástupce náměstka pro řízení sekce evropské Ministerstva zahraničních věcí RNDr. Martina Košatky, CSc., po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Františka Kopřivy a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Jan Zahradník
ověřovatel

František Kopřiva
zpravodaj

Mikuláš Peksa
místopředseda

Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě - Druhá výroční zpráva o nástroji pro uprchlíky v Turecku

KOM(2018) 91 v konečném znění, kód Rady 7181/18

- **Právní základ:**
Dokument informační povahy.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
16. 3. 2018
- **Datum projednání ve VEZ:**
28. 3. 2018 (1. kolo)
- **Procedura:**
Není projednáváno legislativním postupem, jedná se o dokument nelegislativní povahy, který nepodléhá schválení v Radě a Evropském parlamentu. Procedura je ukončena jeho přijetím a předložením těmto institucím.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 25. dubna 2018 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Hodnocení z hlediska principu subsidiarity se neuplatní, jedná se o dokument informační povahy.
- **Odůvodnění a předmět:**
V souladu s článkem 8 rozhodnutí Komise ze dne 24. listopadu 2015 o koordinaci činností Unie a členských států prostřednictvím koordinačního mechanismu – uprchlického nástroje pro Turecko¹ Komise dne 14. března 2018 předložila druhou výroční zprávu o nástroji pro uprchlíky v Turecku, která informuje o fungování nástroje, jeho financování, provádění a také o jeho hodnocení a auditu. Sdělení je základem pro širší politické a odborné zhodnocení v orgánech EU a v členských státech.
- **Obsah a dopad:**
Sdělení je členěno do těchto částí:
Uprchlická krize a zřízení nástroje

¹Konsolidované znění Rozhodnutí Komise ze dne 24. listopadu 2015 o koordinaci činností Unie a členských států prostřednictvím koordinačního mechanismu – uprchlického nástroje pro Turecko. Dostupné z: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:02015D1208\(02\)-20160307](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:02015D1208(02)-20160307)

Turecko je hlavní zemí přijetí a tranzitu pro uprchlíky. Příliv až 3,8 milionu uprchlíků a migrantů² má významný dopad na hostitelské komunity v Turecku. Evropská unie a Turecko se dohodly na komplexní spolupráci a na sdílené odpovědnosti. V roce 2015 byl přijat **společný akční plán**, jehož cílem je poskytnout podporu Turecku při řešení důsledků syrského konfliktu. V témže roce členské státy vyzvaly Evropskou komisi k navýšení finanční podpory pro Turecko. Rozhodnutím ze dne 24. listopadu 2015 Komise zřídila **nástroj pro uprchlíky v Turecku**. Skrze tento nástroj jsou uvolňovány další zdroje z rozpočtu EU a příspěvky od členských států. V letech 2016-2017 členské státy poskytly 3 miliardy EUR. Kromě toho pro snížení nelegálních přechodů hranic a úmrtí na moři mělo zásadní význam provádění **prohlášení EU a Turecka** z března 2016. V roce 2017 klesl oproti přechozímu roku počet příchozích na této trase z 182 000 osob na 42 000 osob a počet úmrtí na moři ze 434 případů na 62 případů. Od dubna 2016 do února 2018 bylo uskutečněno 12 000 přesídlení syrských uprchlíků. Také jsou splněny podmínky pro zahájení dobrovolného programu přijímání osob z humanitárních důvodů.

Fungování nástroje

Nástroj je koordinačním mechanismem pro pomoc uprchlíkům v Turecku. Provádění nástroje se řídí principem rychlosti, účinnosti a účelnosti a také udržitelnosti intervencí a sdílené odpovědnosti s tureckými orgány. Řídící výbor během druhého roku provádění nástroje zasedal čtyřikrát a projednával strategické pokyny k jednotlivým cílům nástroje. Samotný nástroj funguje k **optimálnímu využití stávajících finančních nástrojů EU v rámci humanitární či nehumanitární pomoci**, což zahrnuje nástroje financování vnější činnosti³ a opatření financovaná z rozpočtu Unie, včetně regionálního svěřenského fondu EU zřízeného v reakci na krizi v Sýrii. Pomoc Turecku je podmíněna splněním všech závazků ze společného akčního plánu a prohlášení EU a Turecka.

Finanční kapacita, trvání a povaha financování

Celkový objem prostředků koordinovaný nástrojem v **období 2016-2017 činil 3 miliardy EUR** (1 miliarda z rozpočtu EU a 2 miliardy z příspěvků členských států). Z příspěvků členských států bylo vyplaceno přibližně 87 % (zbytek se přesouvá do dalšího roku). V dalších letech se budou příspěvky členských států snižovat. Komise uvádí, že tempo plateb příspěvků koresponduje s jejich vyplácením.

Rozpočet nástroje v období 2016 – 2019:

Rok	Příspěvky ČS v milionech EUR	Prostředky z rozpočtu EU v milionech EUR
2016	677	250
2017	847	750
2018	396	
2019	80	

² K únoru 2018 se jedná o 3,5 milionu registrovaných uprchlíků ze Sýrie a přes 300 000 z Iráku, Afghánistánu, Íránu a Somálska.

³ Nařízení Rady (ES) č. 1257/96 o humanitární pomoci, evropský nástroj sousedství, nástroj pro rozvojovou spolupráci, nástroj předvstupní pomoci a nástroj přispívající ke stabilitě a míru.

Provádění nástroje

Nástroj je prováděn ve formě humanitární a nehumanitární pomoci, na humanitární pomoc je přiděleno 1,4 miliardy EUR, na nehumanitární je v rozpočtu 1,6 miliardy EUR. Pomoc je dostupná po celé zemi, a to především mimo uprchlické tábory. Je soustředěna do deseti oblastí, které uprchlická vlna zasáhla nejvíce – Istanbul, Sanliurfa, Hatay, Gaziantep, Mersin, Adana, Bursa, Kilis, Izmir a Kahramanmaraş.⁴

Humanitární pomoc cílí na nejzranitelnější skupinu uprchlíků. Je poskytována podpora zaměřená na základní potřeby, která doplňuje poskytování služeb od specializovaných agentur. Humanitární pomoc se řídí Evropským konsensem o humanitární pomoci.⁵ Ten stanovuje dodržování humanitárních zásad vyjmenovaných v článku 214 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské Unie a v nařízení o humanitární pomoci.⁶

Skrze humanitární část nástroje pro uprchlíky bylo využito 1,389 miliardy EUR, a to zejména na tyto projekty:

- Nouzová záchranná sociální síť⁷,
- vzdělávání v nouzových situacích⁸,
- zdravotní péče.⁹

Nehumanitární pomoc směřuje k dlouhodobým řešením problémů. Zaměřuje se na integraci uprchlíků do místních komunit, zvýšení zaměstnanosti, podporu vzdělanosti, prevenci onemocnění atd. Při poskytování nehumanitární podpory docházelo k obtížím s místní infrastrukturou, na kterou nakonec nebyla poskytnuta žádná podpora.

Projekty nehumanitární části nástroje využily 1,611 miliardy EUR. Přestože byla v rámci projektů většina smluv o spolupráci podepsána koncem roku 2017, některé projekty již významně pomáhají. Nehumanitární pomoc funguje především v těchto oblastech:

- Vzdělávání¹⁰,
- zdravotní péče¹¹,
- sociálně ekonomická podpora¹²,
- řízení migrace¹³.

Sledování, hodnocení, audit

⁴ Množství syrských uprchlíků v jednotlivých oblastech je k dispozici na:

http://www.goc.gov.tr/icerik6/temporary-protection_915_1024_4748_icerik.

⁵ Společné prohlášení ze zasedání Rady a zástupců vlád členských států

⁶ Nařízení Rady (ES) č. 1257/96 ze dne 20. června 1996 o humanitární pomoci

⁷ Funguje na principu jednotné debetní karty, na kterou je měsíčně poskytována hotovost na různé účely.

⁸ Podstatou podpory je převod prostředků pro přístup k vzdělávacímu systému. Podpora pro ohrožené děti je podmíněna jejich účastí na vzdělávání.

⁹ EU podporuje především poskytování primární zdravotní péče.

¹⁰ Největším projektem je „Podpora integrace syrských dětí do tureckého vzdělávacího systému“. EU se snaží podpořit participaci uprchlíků na všech stupních vzdělávacího systému.

¹¹ Přímý grant na projekt SIHHAT realizovaný ve spolupráci s tureckým ministerstvem zdravotnictví sleduje zajištění přístupu uprchlíků ke zdravotní péči.

¹² Zaměřuje se na výuku turečtiny, podporu zaměstnanosti, vytváření komunitních center atd.

¹³ Podpora míří k turecké pobřežní stráži a hradí logistické náklady na návraty uprchlíků.

Monitorování výsledků nástroje započalo v květnu roku 2017. Monitorovací systém je založen na on-line monitorovací platformě, která poskytne lepší analýzu dat a vizualizaci dosaženého pokroku. Výsledky shromažďování a analýzy dat jsou předávány řídicímu výboru. V průběhu roku 2018 by měly být všechny složky komplexního systému k monitorování plně funkční.

Evropský účetní dvůr zahájil **audit výkonnosti** nástroje v říjnu 2017 a jeho závěrečná zpráva bude zveřejněna koncem roku 2018. Finanční dohled zajišťuje Evropský parlament a Rada, neboť nástroj je financován z rozpočtu Evropské unie.

Komunikační a propagační činnost

Prioritou nástroje je i publicita a viditelnost jeho fungování. Nástroj je velmi silnou podporou pro uprchlíky i hostitelskou zemi. V propagační činnosti je spolupráce s tureckými institucemi velmi dobrá. O nástroji informovala široce místní média, nástroj má vlastní internetovou prezentaci¹⁴, která zobrazuje i projekty, jež byly doposud uskutečněny. Nástroj je také propagován mnoha způsoby na sociálních sítích.¹⁵

Závěrem výroční zpráva uvádí **další kroky** – účelné provádění všech projektů při dodržování zásad řádného finančního řízení, kompletní zavedení monitorovacího systému nástroje v roce 2018, rozvoj propagační činnosti nástroje a pravidelná zasedání řídicího výboru, nejbližší na jaře 2018.

- **Stanovisko vlády ČR:**

ČR se ve svém stanovisku k tomuto dokumentu ztotožňuje s hodnocením Komise a vyjadřuje podporu dalším krokům, které Komise uvádí v závěru dokumentu. V rámci nehumanitární pomoci ČR podporuje vzdělávání, zdravotní pomoc, socioekonomickou integraci uprchlíků v Turecku včetně zvládání migrace. ČR by také přivítala systematictější, transparentnější a rychlejší sjednávání projektů a také co nejrychlejší dokončení a plné spuštění monitorovacího mechanismu, jenž by pravidelně informoval o výsledcích projektů a dopadu tohoto nástroje. ČR se dále domnívá, že EK by měla více podpořit komunikaci o nástroji, a tím zvýšit povědomí o něm zejména v zemích EU. ČR podporuje fungování nástroje i v období 2018-2019.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

Komise představila sdělení na zasedání Rady dne 14. března 2018. V Evropském parlamentu se sdělení nachází v tzv. přípravné fázi, bylo přiděleno Výboru pro rozvoj (DEVE) jako gesčně příslušnému výboru. O stanovisko byly požádány také Výbor pro zahraniční věci (AFET), Rozpočtový výbor (BUDG) a Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci (LIBE).

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

1. b e r e n a v ě d o m í sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě – Druhá výroční zpráva o nástroji pro uprchlíky v Turecku /kód dokumentu 7181/18, KOM(2018) 91 v konečném znění/;

¹⁴ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/migration_en

¹⁵ Např.: https://www.youtube.com/watch?time_continue=5&v=qRVSqKYeZKE

2. **s o u h l a s í** se stanoviskem vlády k tomuto dokumentu;
3. **p o v ě ř u j e** předsedu výboru pro evropské záležitosti, aby v rámci politického dialogu postoupil toto usnesení předsedovi Evropské komise.

Jan Zahradník
ověřovatel

František Kopřiva
zpravodaj

Mikuláš Peksa
místopředseda